

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шидл. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 3-00 зал.
Чвертьрічно 10-00 „
Піврічно 20-00 „
Річно 40-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і Євро-
пі Франції, Італії, Бельгії 70 фр. фр.
Італії 7-50 зал., Німеччині 7-50 зал.
Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова-
ччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зал., Австрії 7-50 зал.
Зміна адреси 1 зал.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ
обезпечення 1/3 частини вартості своїх бу-
дівель і її забезпечили в
Т-ві Взаємних Обезпечень „Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.
Ви ще можете найдалше до дня 25. грудня
ц. р. викупити свою будинкову полісу
в „Дністрі“ на 1931 р., бо інакше Ваше
обезпечення в „Дністрі“ буде неважне
і в цілості перейде до ПЗУВ.

Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий“

у Львові, Ринок ч. 10 (ч. телефонів: 433. — Конто
Почтової Шкади ч. 143.467).

як Центральна Каса українських кооперативів
приймає вкладки ощадності, забезпечує їх у
твердій валюті та поміщує у наших коопера-
тивах, щоби підняти господарський розвій укра-
їнського народу.

Дня 6-го грудня 1930 р. в 11. годині ве-
чора після короткої, але тижня небути
помер в с. Михалівцях, Здолбунівського
повіту бувший сенатор

Лев Дмитрович Маркович

Похорон відбувся у м. Острозі дня 8. гру-
дня ц. р. на Бельмажській цвинтарі.
Про що повідомляють убиті горем
мати, дружина, син і сестра.

Пацифікація і Берестя.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 13. грудня 1930.

Коли уряд підкреслює у вступному декреті
президента як найважливішу для себе справу, яка
повинна бути покладена парламентом, зміну
конституції, а клуб ББ як перше питання ви-
сунув зміну соймового регуляміну, то для цілої
польської опозиції найбільша болячка, з якою
не можна зволікати на парламентарному терені,
це Берестя, а для української репрезентації —
т. зв. пацифікація. Берестя і пацифікація — це
ті дві найбільш дразливі справи, які безумовно
є для уряду і для маршала сойму надзвичайно
немилими появами на ґрунті парламенту. А про-
те мабуть усі здають собі справу, — і члени клу-
бу ББ і члени уряду, — що це справді того рода
питання, яких польська й непольська опозиція
не може не порушувати і що не можна теж пе-
реходити над цими питаннями до денного по-
рядку, бо це — так мовити — „камені предподо-
ження“, об які буде спотикатися вся — і без того
уже досить ненормальна — діяльність сойму
в майбутньому. Що більше, ліквідація цих
справ — не в нинішньому урядовому розумінні,
а в розумінні пошкодованих сторін, себто укра-
їнського громадянства і польської демократії —
така справжня ліквідація цих справ є першою
передумовиною взагалі якоїнебудь, бодей най-
скромнішої, нормалізації внутрішньо-політич-
них відносин у державі.

Тому теж не конституція і не регулямін, а
Берестя і пацифікація займають нині найбільше
уваги у колуарах сойму, про них найбільше го-
вориться, їх найширше коментується та оста-
точно зводиться всі міркування до одного: „Що
з цим фантом робити?“ І ми не думаємо в цих
рядках порушувати ані передісторію, ходу та
наслідків т. зв. пацифікаційної акції, що йшла
осінню ц. р. у Східній Галичині, ані переживань
5. послів, арештованих і вивезених до військо-
вої в'язниці у Бересті, де вони перебули останні
три місяці. Хочемо лише, з огляду на актуаль-
ність цих питань на парламентарному ґрунті,
звернути увагу на поважну різницю між цими
двома справами і на причини, чому теж україн-
ська парламентарна репрезентація інакше до
цих справ ставиться, як польська опозиція.

У Бересті сиділи не тільки польські діячі,
але й наші та спільно діяли одну долю. І то-
му, здавалось би, що й ми повинні однаково
сильно налягати на покладення „берестей-
ської афери“ та що вона повинна полатити й
наші всі думки, не дозволяючи скермувати їх
на ніяку іншу тему. Але поза чисто людським
відношенням та однаковою зацікавленістю до
цього берестейського в'язниці, як члених громад-
ських діячів, заходить у даному випадку та
різниця, що українські діячі перебували в поль-
ській в'язниці в Бересті, а польські — у власній,
польській. З українського боку польськими в'яз-
нями стали люди, які працювали для української
національної справи, і то здебільша люди роз-
мірно молоді, які мають перед собою ще довгий
шлях життя і праці. Зате з польського боку
в'язнями були члени співтворці польської такої
держави, одиниці, яких імена вже ввійшли до
Історії Польщі. Чейже Вітос — це не тільки гро-
мадсько-політичний діяч та партійний лідер; це
будуєбуль недавній трьохкратний прем'єр
держави. 6. голова уряду „національної обо-
рони“ в часі смертельної небезпеки для Польщі
в 1920 р., це один із 4-ох — як кажуть — по-
слів ішминої державної підзнаки — ордену
„Білого Орла“. І іменем Корфантоґо важиться

найтісніше історія Шлеська і його приналежно-
сті до Польщі; імя Баранського означає кусень
історії ППС, котра в свою чергу є куснем історії
Польщі. Тому не диво, що вістки про поведінку
з такими берестейськими в'язнями схвилювали
цілу польську прилюдну опінію та що зокрема
для польської демократії ті вістки набрали зна-
чіння страшного морального поличника. У світ-
лі тих звісток перебування у берестейській в'яз-
ниці Вітоса, Корфантоґо, Баранського й ін.
польських діячів перестало бути одним епізо-
дом в боротьбі між двома політичними табора-
ми, а стала справді — як каже наглий внесок
сидеків (які, мимохолом кажучи, мали в Бересті
лише одного й то далеко не найчільнішого дія-
ча) — питанням „польської національної чести“.

Очевидно, що з того погляду ми, українці,
не можемо підходити до тайн берестейських му-
рів. І тому теж не дивиння, що наша оборона
українських берестейських в'язнів не може мати
тієї сили, що оборона польських клубів, при-
норовлена до польських в'язнів у польській в'яз-
ниці. І не дивиння теж, що при такому образі
„берестейської афери“ набірає ще більшого
значіння справа т. зв. пацифікації, як справа
виключно польської національної політики у
відношенні до українців. Справа т. зв. пацифі-
кації тому далеко важіша для українського
парламентарного представництва, ніж Берестя,
бо вона торкається безпосередньо цілого укра-
їнського народу в Польщі, торкається безпосе-

редньо фізичної, матеріальної і духовної егзи-
стенції українського населення. Здається, що це
настільки ясно, що зайвою річю наводити аргу-
менти, зачерплені з фактів тільки-що пережи-
того минулого: смерть Дробка, Тютка, Петруш-
ки — про яких писалось в „Ділі“; шпатель пер-
шої помочі у будинках св. Юра, амбулаторія
Народньої Лічниці, сотки фотографії, що кру-
жляли серед українського громадянства з рук до
рук; меморіял українських центральних коопе-
ративних установ до міжнародних кооператив-
них організацій і уряду; закриття трьох украї-
нських середніх шкіл і т. д. Ці факти зводяться
у підсумку до одного найсумнішого факту: фі-
зичного виснаження та скорчення матеріального
і духовного українського стану послідання. Цей
факт відомий загальною, — не тільки наші але
й усім членам клубу ББ і членам уряду.

І тому саме всі вони певне розуміють, що
українці не можуть перейти над цим фактом до
денного порядку, як над епізодом чи інциден-
том. Інші річ, чи президія сойму та уряд до-
пустять до висвітлення цієї справи у повній ши-
рині на парламентарному терені. Однак це така
справа, якої чейже не вичерпується, коли її схо-
вається під зелене суцтво. В той чи інший спосіб
ця справа мусить бути виснажена. Вона занадто
поважна, щоби можна її злегковажити. У цьо-
му відношенні „польське Берестя“, як і „укра-
їнська пацифікація“, є взаємно схожі: вони
ждуть висвітлення на парламентарному терені.
Тому теж ці обі справи є пробним каменем фун-
кціонування нового сойму: чи цей сойм зуміє
відріжковувати поважні справи від неповажних
і чи зуміє до поважних справ ставитися по-
важно? (ік)

З мого римського щоденника.

В „Августео“.

Сьогодні почта принесла мені блакитну ко-
верту з блакитною карткою. Ніби шматочок на-
шого українського неба. Ніби відрізок частки
жовто-блакитного прапора. Ніби веселий привіт.
Ніби спокійну пригадку.

Блакитний кольор, як кажуть, символізує
справедливість, що за нею ми такі спрагнені, до-
бру славу і силу, що тієї справедливості слу-
жать. І — загально — змагання в небесні висо-
кості, до вищого, кращого.

Не дурно жерці царичі небесної — Ізиди
єгипетської вбрані були (за Платоном) в різні
блакитні, щоби натовп народний, бачучи їх, під-
няв очі духові до неба. Не дурно й римський
великий промовець і діяч Цицерон любив вби-
ратися в блакитне, бо, мовляв, дух його завжди
змагав до сфер найвищих ідеалів.

До яких же ідеалів кліче мене оця блакит-
на картка, що прийшла з ранішньою почтою, з
першими проміннями несміливого грудневого
сонця?

„Національна організація „Балілла“ запро-
шує Вас на поминальні збори в „Августео“, де
міністр виховання, ексцеленція Бальбіно Джу-
ліано, говоритиме про маленького генуезського
героя“.

Ах, от що!

Епізод з 5-го грудня 1746 р. Ви пригадуєте
собі, як це було. В північній Генуї, колишній цар-
ці моря, що всівала своїми торговельними ко-
льоніями береги нашого Чорного моря, запану-
вали австрійці. Генузська аристократія, розбе-
шена і здеморалізована, втратила здатність до
уряду. І занепад її — був занепадом цілої рес-
публики, що не мала інших ідеалів державного
ладу. І тоді прийшли австрійці. Розпалошались

ніби в своїй власній землі. Але занепад Генуї
був лише політичний, і тому лише — частковий.
В масі народній жили дальші спогоди минулої
слави й горів далі вогонь високого патріотизму.
Але — легше боронити себе від приходу ворога,
а ніж вигнати його, коли він посів уже всі засоби
до оборони. І хоч в гущі народній київ гнів, але
піднесені до удару руки мимоволі опускалися.
Реальне відношення сил було несприятливе.

І от тоді якесь гармата, що її австрійці мали
перевозити через місто, нараз загрузла в багні
розбукованого вулиці. Австрійські жовніри по-
чали силувати прохожих генузців докласти
своїх рук і пліч, щоби витягнути гармату з багна.

Жовніри пануючої нації ніколи не бувають
ввічливі. І певно, що в того разу вони не мали
ані часу, ані бажання виявляти сальонне вихо-
вання. Зневажливі лайки летіли за лайками, а
слідом за ними починали говорити й інші „са-
лові аргументи“.

І нараз якийсь хлоп'яць, на імення Джан-
батиста Перассо, а на прізвисько „Балілла“, про
якого зрештою мало що інше відомо, з криком
обурення й болю за знушання над співгромадя-
нами підняв в брук великий камінь і жбурав
його в австрійських катів.

Так почалося генузське повстання, що в
скорому часі скінчилося повною перемогою:
австрійців в ганьбію і великими втратами виг-
нано з міста. І так сталося без жадної мови, без
заздалегідь умовлених планів, без укладених
детальних програм, — досить було хвилі дів-
ського обурення, досить було піднесення патлого
чуття народної маси. Інцидент з гарматою, що
загрузла в Порторіо, не міг бути ані підготовле-
ним, ані передбаченим — і коли ти гармата на

була дійсно загублена, колиб отой хлопчик невинний. Балала на привабище, ле кинув був першого каменя, дуже можливо, що ніхто навіть і не подумав би змагатися.

Балала зявивсь, ніби абром помісти в руках правосуддя, — і анік в безвісті, а якої я припав! Ніби той метеор на вечірньому небі, що не авати, авідки приходять, і не знати, куди западає. А проте значіння його руху залишилось на віки. Шле італійське відродження черпас а нього спом патхнення, і Мамелі присвятив йому окремих вірш і дві строфи зі свого патріотичного гимну. А Муссоліні, творчи кадри дисциплінованої молоді, що має служити великій ідеї великої батьківщини, не аняшов для неї кращої назви від назви маленького героя.

Так от що хотіла привалати мені блакитна картка! Красу великих піднесень у маленьких сернях.

За годину я силів уже в душі запрошених слухав, як галас молодого життя заново знав найдавні кутки величезного „Августе“ — мавзолею імператора Августа в цілої його родини. В колишній хаті смерті роакнітала налія будучого життя Італії, і старі мурі аж ніби давонили від співу безжурної молоді: „О молодість, молодість, весна краси...“

Не дурно фашистський гим починається гимном на честь молоді, на честь весни, — гимном, що говорить про радість життя, про певність перемоги! І навіть тут, в цьому двохтисячному житті смерті, як радісно, як побідно звучать ці слова тріумфуючої мелодії: „О молодість, молодість, весна краси...“

Міністр виховання нічого не говорив. Може був перестуджений. А може був чим іншим занятий. Але говорив за нього віцепрезидент „Балільної Організації“ адвокат Капп. Говорив довго і красиво. Говорив саме про красу спонтанного відруху чуття, що не аносить ганьби і переїз до висоти саможертви. І слова його розпалювалися у величезній салі, переповненій хлопцями і дівчатками, і хто зна, чи дохили до їх безжурної свідомості: „Молоді Чорні Сорочки! — говорив він — Прийде час, що я ви, як і ми, будете присвячені на життя і на смерть на службі немертвельної ідеї...“

А у відповідь — оплески і знову фашистський гим: „О молодість, молодість, весна краси...“

І на картці, що прийшла сьогодні до мене з ранішньою поштою, була барва блакитного неба.

7. XII. 1930.

Евг. Онацький.

За океаном.

Велика українська маніфестація в Нью Йорку.

Згідно з рішенням делегатів, що зіхались на Конгрес Об'єднання, відбулась недавно в Нью Йорку величезна демонстрація, якої ще в Америці мабуть не було. „Ди Ньюйорк Таймс“ подає число учасників на 20.000 а „Ньюйорк Геральд Трибюн“, „Ворлд“ і інші пишуть, що було понад 15.000 у поході. Вся американська преса стверджує, що навіть поліція не думала серйозно про похід, бо прислала на Вашингтон Сквер (місце збору) всього кілька полісменів, не пропускаючи, щоб в таку негодю прийшло більше як двіста людей.

А дощ лив цілу попередню ніч, ціле передполудне, а на годину перед початком зборів найсильніше. Серед того зливого дощу почали напливати з усіх боків громадяни і громадянки з Нью Йорку, Емугетту, Джерзі Сіті, Бейону, Йонкерс, Асторі, Лонг Айленд Сіті, Патерсон, Пасейку, Ньюарку, Брукліна і Статен Айленд.

Прийшов приказ до походу. Рушила капеля „Стендар Ойа Компані“, яку привезли з собою громадяни з Емугетту й заграла „Гей там на горі Сія іде“, а за капелею рушив у дорогу зоряний американський прапор, несений українцем, американським ветераном світової війни. За ним несли ветерани три інші прапори. З лівого боку несли литовський прапор, з правого український, а по середині ще один американський.

Потім ступали американські ветерани українського походження, якими проводили старшини М. Дармограй з Філадельфії і Г. Герман з Вилкс Берн. За ними ступав комітет свята, далі у стрийних, карних рядах січовики, а за ними непроглядна маса наших громадян.

Наші дітвата, не зважаючи на непогоду, надали найкращі народні строї. Були і козацькі строї, які робили цілий похід живим і мальовничим.

Над усім повівали українські прапори, з якими вирушили численні наші товариства, братства, сестрицтва і клуби, пригравали ще дві капелі з Статен Айленд і Ньюарку.

Похід тривав 2 і пів години. Сотки доларів видано на самі таблиці а було їх повно з дуже маркантними написами. Крім того роздавано тисячі летючок, що пояснювали причину цієї демонстрації.

Незвичайно велике вражіння на всіх, зокрема на самих американців, зробив живий образ, що їхав посередині походу „на автомобілевій гарі“.

Тисячі за тисячами ступали поважно, у піднесеному настрою. Це мусіло звернути увагу кожного і дійсно звернуло. Американська преса сама це підносить.

В поході взяли участь і наші діти в одностроях, а було видно і доколичне українське духовенство. Особливо багато було тим разом нашого жіноцтва.

Річ ясна, що галя „Сентрал Опера Гава“ не могла помістити такої великої маси людей, але все таки 6 тисяч людей знайшло там місце. Віче відкрив іменем комітету гром. Ілія Гузар, а проводив віче редактор О. Ревюк, котрий пояснив по англійськи цілі маніфестації і віча. Далі говорили д-р Л. Мишуга, америк. адвокат і політик Віллен Гілген, Константин Юргелла, адютант головної квартири Литовського Леріону і д-р Л. Цегельський. Інші бесідники, амери-

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси і зол. Можна прислати поштовыми марками.

канські, литовські й українські, мусіли відпасти задля браку часу. Резолюції відчитав молодий український адвокат Пізнак.

Віче пройшло серед незвичайно гарного настрою. Не було найменшого інциденту, який вніс би якусь замішання. Тому було воно достойним закінченням тої величавої маніфестації.

На закінчення маси народу відспівали гримким голосом оба наші національні гимни.

Громадянин Т. Касків з Ньюарку докладав усіх сил, щоб похід і спів вийшов гармонійно та гарно, а карна маса радо його слухала. На самім кінці відспівала також ціла громада американський гимни.

Книга в українській мові.

В Брукфілд, Ілліной, видало товариство „Пасифик Пресс Паблішинг Ассоційейшен“ лікарську книгу в українській мові під заголовком „Домашній лікар“ і порадник здоров'я. Книга має 883 сторони більшого формату і дуже багато звичайних та колірних ілюстрацій. Написали її лікарі Нютон Евенс, Персі Т. Мерен і Джордж Томасон, усі з Льюс Анджелес, Каліфорнії. Помогало їм ще 30 лікарів, яких імена списані в книзі. Книга вперше появилася в англійській мові і зараз добула собі широке признание. Українське видання — це перший переклад на чужу мову. Щойно тепер хотять її теж видати в інших мовах. Ціна книжки в повноцінній оправі 6.50 дол., а в шкіряній 8 дол. Лікарі оцінюють цю книжку як дуже цінний вклад в медичну популярну літературу.

Український концерт у Вінніпегу.

В неділю 23. листопада ц. р. відбувся у Вінніпегу, Канада, величавий концерт українського хору Нар. Дому в салі великого театру „Плей-гауз“ під батутуою проф. Е. Турулі. Фортеп'яновий супровід до пісень мала п-а М. Коваль. Програму концерту викопнили хоріві продукції, на які зложились: „Хор циганів“ — Р. Шумана, „Дівча в сінях стояло“ та демківські пісні вич— композиції проф. Е. Турулі і кілька англійських пісень. П-і Е. Павлюкевич відспівала крім того сопранове сольо „Дивувалась зима“, п-і М. Вергунова теж сопранове сольо „Ангел ночі над землею“, п-і М. Рута співала соля в українських піснях, а п. І. Дорожинський барітонове сольо „У гаю, гаю“. Крім того С. Кравець, І. Довгань та М. Коваль відіграли „Українське тріо“, композицію проф. Е. Турулі, а С. Кравець циганську фантазію „Воробчик“ (скрипкове сольо), теж композиції Е. Турулі. Концерт пройшов з великим успіхом.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 17. ЛЮТОГО 1930.

АЛЬФОНС ДОДЕ.

82)

МАЦІЦЬКИЙ

ПОВІСТЬ.

— Бачиш мій бідний малий, казав Якимцьо, ти сам не був би ніколи в силі відбудувати родинного огнища. Не кажу цього на те, щоб ти докоряти, але родинних огнищ будувати ти не вмієш. Все-ж таки гадаю, що при допомозі Перрота, ти можеш здійснити нашу мрію... Я не маю до тебе претенсії, щоб ти став мушкетером, бо гадаю так само, як отець Жерман, що ти лишись дитиною на все життя. Прошу тебе тільки, щоб ти був доброю дитиною і сміливою, а головню... — підійди ближче, нехай скажу це тобі на вухо... — не будь причиною сліз чорних очей.

Після цього мій бідний, коханий брат віддихав якусь хвилину, а потім почав знову:

— Коли все це скінчиться, ти напишеш до тата та мамі. Але мусиш повідомити їх частинами, бо так відразу це заболіло би їх надто сильно... Чи тепер розумієш, чому я не хотів чикакати сюди мамі? Я не хотів, щоб вона була тут, бо мамі переживають такі хвилини занадто глибоко.

Перервав і гланув у напрямку дверей:

— Уже Бог йде до мене — сказав з усміхом і дав знак, щоб ми відійшли.

Ішов священник з найсвятішими дарами. На білій скатерті посеред свічок поставили чашу і святий елеї. Парох підійшов до ліжка і почав свої обов'язки...

Коли скінчив — ох! яким довгим видався мені той час! Якимцьо покликав мене тихо до себе і сказав голосом дуже слабим, немов би з віддалі: Поцілуй мене...

Він справді мусів бути від мене дуже далеко, бо за тих 12 годин страшна недуга, що летіла з ним навскоки, звалила його без памяти нестримно на зустріч смерті.

Коли я підійшов до нього, щоб його поцілувати, моя рука стрілася з його рукою, на якій був уже пів передсмертного конання. Я вхопив її і не випускав... Не знаю як довго сиділи ми так разом, годину, чи вічність... Він не бачив мене, не говорив уже нічого, лише рука його кілька разів ворохулася в мої долоні, якби хотіла сказати: „відчуваю, що ти при мені“.

Нараз довга судорога потрясла його цілим тілом, його очі розширилися і гляділи довкола, наче когось шукаючи. Коли-ж я нахилився над ним, я почув як він сказав двократно: „Якимцьо, ти осел...“ і більш нічого. Він був мертвий.

Ах! моє сонне марево!

Цієї ночі гуляв сильний вітер. Грудень кидав жменями сніпів до вікон. У кутку кімнати на столі горів срібний хрест між двома свічками. Перед ним навколішках молився голосно невідомий священник. Серед шуму вітру, я не молився ні плакав. Єдиною моєю думкою, що настирливо верталася до мене, було огріти руку, яку я стискав у своїх долонях. Ох! чим ближче приходив холодний ранок, тим вона ставала холоднішою і тяжшою...

Нараз священник скінчивши молитву встав і діткнувся його рамені:

— Пробуй молитися — сказав він — стане тобі легше.

Щойно тоді я пізнав його. Це був мій ста-

рий приятель з сараяндської гімназії, отець Жерман у власній особі з гарним, хоч порізнаним лицем і поставою кавалерійського старшини у реверенді. Я був такий прибитий горем, що навіть не здивувався його появою. Я вважав це зовсім природним, а попав він сюди ось-як!

В дні, коли Маціцький покинув гімназію, о. Жерман сказав йому: „Маю в Парижі брата священника, дуже добру людину, але навіть давати тобі адресу до нього? я певний, що ти до нього не підеш“. Подумайте, який припадок долі! Саме цей брат був парохом у церкві св. Петра на Монмартрі і Якимцьо покликав його до своєї смертної постелі. Одночасно в той-же день о. Жерман переїздив через Париж і відідав свого брата. Вечором 4-го грудня брат вертаючи до хати сказав йому:

— Я саме причащав одного нещасливого хлопця, що вмирає тутки в сусідстві. Ти повинен також за нього помолитися.

Жерман відповів:

— Не забуду завтра підчас служби Божої. Як він називається? Заразі це якесь південне прізвисько, нелегко запам'ятати... Яким Ейсет, так, так! Яким Ейсет...

Це прізвисько пригадало Жерманові одного малого вчителя, якого він знав колись і він не гаючи ні хвилини, поспішив до готелю Пільоя. Коли ввійшов до кімнати, побачив, як я тримав судорожно руку Якимця. Він не хотів нарушити мого терпіння, казав усім вийти з кімнати, бо сам лишився зі мною. Відтак почав молитися і щойно пізно вночі переляканий моєю непокоїсною позою, прокинувся мене з отупіння і дав себе пізнати.

(Продовження буде.)

Характеристичне рішення.

Окружний суд в Коломиї проти оцінювання шкоди, заподіяної в часі відомих подій.

Перед місяцем подана була в "Дім" постановою городенського повіту, суду, котрою той суд відкинув прохання Народного Дому в Городенці в справі оцінювання шкоди, заподіяної йому в часі відомих подій. В судовій ухвалі з 11/X 1930 NC 35/30 було сказано: "Одрзучає wniosek Nar. Domu jako poszycy wyraźne znamię demonstracji politycznej przeciwko władzom administracyjno-policyjnym".

Проти тої ухвали вніс "Народний Дім" рекурс до окружного суду в Коломиї. Перед кількома днями наспіла резолюція окружного суду, котру подаємо нижче, бо вона має більше, як локальне значіння.

Ось ця резолюція коломиїського суду:

Sąd okręgowy w Kolymy, Oddział I. 3.

Dnia 5. listopada 1930.

Lcz 1. 3 640/30

2

Sąd okręgowy w Kolymy, Wydział I., w sprawie wniosku Kooperatywy "Narodny Dim", działającej przez dyrektora Dra Teofila Okuniewskiego z Horodence, o ubezpieczeniu dowodu przeciw niewiadomym sprawcom wskutek rekursu wnioskodawcy od uchwały Sądu powiatowego w Horodence z dnia 11. października 1930. lcz. II. NC 35/30/2 powziął następującą uchwałę: Rekursu się nie uwzględnia i zaskarżoną uchwałę zatwierdza się.

Uzasadnienie: Ubezpieczenie dowodu przed rozpoczęciem sporu ma na celu użytkowanie dowodu w przyszłym sporze (§§ 384 ust. 1. i 389 ust. 1. pc.).

W razie niedopuszczalności tego sporu, niedopuszczalnym jest również ubezpieczenie dowodu.

Wedle treści wniosku, uzupełnionego treścią rekursu, chodzi o ubezpieczenie dowodu z powodu szkody, wyrządzonej przez organy Policji Państwowej, urzędujące niezgodnie z obowiązками służby.

Artykuł 121 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 17. marca 1921 Dz. U. R. P. N. 44 z r. 1922 poz. 267 w brzmieniu ustalonem ustawą z 2. sierpnia 1926 Dz. U. R. P. n. 78 z r. 1926 poz. 443 postanawia:

"Każdy obywatel ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaką mu wyrządzili organy władzy państwowej, cywilnej, wojskowej przez działalność urzędową, niezgodną z prawem, lub obowiązkiem służby; odpowiedzialnym za szkodę jest Państwo solidarnie z winnymi organami, wniesienie skargi przeciw Państwu i przeciw urzędnikom nie jest zależne od zezwolenia władzy publicznej. Tak samo odpowiedzialne są gminy i inne ciała samorządowe oraz organy tychże.

Przeprowadzenie tej zasady określa osobne ustawy.

Te specjalne ustawy dotychczas jeszcze nie wyszły, wobec czego obowiązują przepisy dotychczasowe, tj. dekret nadzworny z 14. marca 1806 lcz. 756 Zbiór ustaw sad., wedle którego funkcjonariusza państwowego z powodu jego czynności urzędowych nie można nigdy zapoznać przez Sąd cywilny i że z tego powodu sędzia cywilny z urzędu, przestrzegając granic swego sądownictwa, tego rodzaju skargi, wniesione przeciw urzędnikom państwowym z powodu ich czynności urzędowych, odrzucać musi.

Ze względu na to, że w niniejszym wypadku skarga przeciw funkcjonariuszom Policji Państwowej byłaby niedopuszczalną, niedopuszczalnym jest ubezpieczenie dowodu, skierowane przeciw tym funkcjonariuszom.

Z tych powodów zaskarżoną uchwałę należało zatwierdzić. — Wagner.

Należyte wygotowanie potwierdza kierownik kancelarii Fasowski mp.

Показчик настроїв.

Характеристичний некрольог комуніста.

У 21. ч. журналу "Глобус" поміщено некрольог та світлину Е. У. Брусилівського, якого збили українські селяни. Е. У. Брусилівський лежить у домініні із простріленою головою.

В некрольогу читаємо: "28. X. загинув від руки класового ворога член баринського Райпаркому та президі Р. В. К., голова Райкогоспілки, тов. Брусилівський. Тов. Брусилівського смертельно поранили глітаї села В. Стариці й за кілька днів він помер. Не стало одного з найактивніших, найвідданіших партії комуніста. На відповідальних ділянках, там, де загроза прориву, де глітаї чинять скандальний опір, там, де загроза згинуті від руки класового ворога, там завжди був тов. Брусилівський. Тов. Брусилівського знали всі бідняцькі й середняцькі маси Баринщини, як бідняцького й нарсуду, що енергійно проводив у життя закони радянської влади і боровся з класовим ворогом за революційну законність".

Цей некрольог — не теж документ настроїв на В. Україні та показник, як поважила частина селянства ставиться до рдадлади і II органів на місцях.

3 Українського Академічного Комітету в Празі

Загальні Збори У. А. К. в Празі. — Які установи об'єднані в У. А. К. в Празі.

На Загальних Зборах Українського Академічного Комітету, які відбулися в Празі дня 20. листопада 1930 р. обрано нові склади Управи і Ревізійної Комісії. До Управи увійшли: голова — проф. А. Яковлів, заступники голови — проф. С. Смоль-Стоцький і проф. Д. Антонович, генеральний секретар — проф. Б. Матюшенко, члени — професори: І. Горбачевський, В. Гармашів, Б. Іванівський, С. Сірополько і С. Бородавський. До Ревізійної Комісії увійшли: проф. М. Славинський, доц. В. Садовський і доц. Ф. Слюсаренко.

Крім того на цих-же Зборах у склад Комітету прийнято двох нових членів: Українське Педагогічне Товариство в Празі і Товариство Українських Економістів у ЧСР, так, що тепер в Українському Академічному Комітеті об'єднано разом, крім згаданих організацій, такі установи: Український Університет в Празі, Українська Господарська Академія в ЧСР, Український Вищий Педагогічний Інститут ім. М. Драгоманова в Празі, Українська Академія Пластичного Мистецтва "Студія" в Празі, Український Науковий Інститут у Берліні, Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові, Історично-Філологічне Т-во в Празі, Українське Правниче Т-во в ЧСР,

Математично-Природниче Т-во, Спілка Українських Лікарів у ЧСР, Українське Університетське Т-во для Ліги Націй і Українське Т-во Психологів Книги "Книголюб".

Виборчі висліди до сойму.

ОТИНІЙЩИНА.

Місцевість:	Упр.	1	11	14	7	15	24
Ворона	902	93	390	—	—	(13)	—
Торговиця	847	28	291	—	—	—	—
Угоринки	1027	179	129	20	52	—	—
Закріпці	377	57	225	—	2	—	—
Виноград	715	131	236	—	—	—	21
Грабич	461	389	70	—	—	—	—
Молоділів	—	436	61	—	—	—	—
Струпків	650	63	170	15	—	—	—
Отинія ч. 46	1260	206	140	196	—	—	20
Отинія ч. 47	1073	184	35	499	—	—	12
Голосків	—	244	272	—	63	7	—
Боянка	115	14	77	6	—	—	—
Кривотули Стари	816	148	135	—	—	23	—
Кривотули Нови	416	59	203	—	—	—	—
Красилівка	—	—	35	—	—	—	—
Гостів	—	158	196	4	—	—	—
Скопівка	231	80	39	—	—	13	—
Богородичин	—	85	—	—	—	—	—

Виборчі висліди до сенату.

ОТИНІЙЩИНА.

Місцевість:	Упр.	Гол.	1	11	14	15	20	7
Отинія ч. 46	848	343	244	95	4	—	—	—
Отинія ч. 47	738	424	399	19	6	—	—	—
Скопівка	147	85	34	37	—	14	—	—
Голосків	—	—	176	193	—	—	—	—
Боянка	148	60	13	47	—	—	—	—
Ворона	628	460	69	386	—	—	5	—
Кривотули Ст.	590	—	78	170	—	—	2	—
Закріпці	266	188	34	154	—	—	—	—
Торговиця	614	232	12	220	—	—	—	—
Угоринки	—	160	99	57	—	—	—	4
Молоділів	350	290	222	68	—	—	—	—
Грабич	—	—	167	50	—	—	—	—
Виноград	460	267	77	188	—	—	—	—
Струпків	453	137	36	101	—	—	—	—
Кривотули Нови	300	183	74	109	—	—	—	—
Гостів	—	375	94	168	1	—	—	—

В судовий окрузі Отинія в селі Молоділів при виборках до сойму допустився предсідний виборчої комісії Михайло Шумкевич, тамошній начальник громади, великих зловживань. Перевісним не допустив до комісії мужа довіря в особі Дмитра Солончука, жадаючи від нього легалізованого підпису повновласника виборчої листи. По другій стороні виборчого льокалі в часі голосування відбулася пиятика, де частовано поодиноких виборців горілкою і цинвом. Через льокалем стояла сторожа, вложена зі "стпельцув" а карабінами, котра поодиноким особам, що входили до льокалі, пхала "одинку" силою і їм грозила. В самім виборчій льокалі предсідний комісії Шумкевич втихав поодиноким виборцям одинки і змушував поодиноких виборців до голосування на одинку, що мало місце в Парасков Ботюк, Явдохю Зарицькою, Федором Ботюком Марією Волічківською, Анною Зарицькою, Ю-

ФЕЙЛЕТОН "ДІЛА" З ДНЯ 17. ЛЮТОГО 1930.

АЛЬБЕРТ АЙНШТАЙН.

РЕЛІГІЯ І НАУКА.

Все, що люди створили і вдумали, має на меті заспокоїти людські потреби і втишити терпіння. Це мусимо мати на увазі, коли хочемо зрозуміти духовні пропеси та їхній розвиток. Бо відчування та потреби є спонукання всіх людських знань і творчості, хочби творчість видавалася нам не знати якою величчюю.

Якіж почування та потреби привели до релігійного думання і до віри в найширшому її розумінні? Якщо над тим подумавмо, що зараз побачимо, що джерелом релігійного думання та переживання стають найприродніші почування. У примітивних людях у першій мірі є страх, який розбуджує релігійні уявлення. Страх перед голодом, дикими звірятами, недугами, смертю. Тому, що на тому ступені життя страх у причинний зв'язок лише був незначний. Людський дух уявляв собі різні істоти, до нас більше, чи менше подібні, від яких волі та ділавання залежать небезпечні явища.

Люди думали, що настрій тих істот можна собі одзнати завдяки різним учинкам та приношенню жертв, які агідно а вірою передаваною в роду в рід, роблять ці істоти ласкавими та прихильними до людей. У цьому випадку говорю про релігію зроджену зі страху. Її не витворили, але всеж значно стабілізувала окрема утворена частина жертв, які виступали як посередники

між невідомою істотою та народом і тим здобула собі передове становище. Часто провідник чи володар, опираючись і на інші чинники, або й уирівнісена класа зі своєю світською владою, пробі забезпечити себе, переймають на себе функції жерців, або попросту повстає спільність інтересів між тими, що мали політичну владу і між жерцями.

Другим джерелом релігійного оформлення були соціальні почування. Батько і мати, провідники більших людських громад, є смертні і помилні. Тута за творення, любов'ю в охороню дають товчок до винятковості соціального, чи пак морального поняття божества. Це є Бог як Провідник, який охоронює, ріднає, натогодує та карає. Це є Бог і, який залежно від ширини овиуду людини, любить та береже життя племені, людства, а навіть життя взагалі, це Бог оікуи в нещасті і в невтішній тузі, що перековує душі померлих. Це є соціальне, чи пак моральне поняття божества.

У святому писемі жидівського народу можна добре завважати розвиток від релігії страху до релігії моральної, яка продовжується в Новому Завіті. Релігії всіх культурних народів, зокрема народів Сходу, є головню моральними релігіями.

Розвиток від релігії страху до релігії моралі є важким кроком у житті народів. Треба омилити упередження, начебто релігії примітивних народів були чистими релігіями страху, а релігії культурних народів, були тільки релігіями моралі. Вей вони є більше мішаними типами, і

то в тій формі, що на вищих ступенях соціального життя, релігії моралі переважують.

Антропоморфічне розуміння божества, є спільне всім цим типам. Тільки внутрішню багаті вишкочі одиниці та надзвичайно шляхетні суспільні спільноти займаються позад цей рівень релігійного переживання. Але у всіх є ще третя ступінь релігійного переживання, хоч дуже рідко у чистій формі; назву її космічного релігія вісто. Тому, хто з тієї релігійності нічого немає, важко її вияснити, бо вона немає ніякого чоловіко-подібного божества.

Одиниця почуває ничтожність людських бажань і цілей, а одночасно величність та претарний лад, який провадиться в природі і в світі думки. Вона почуває індивідуальне життя, як свого рода вазинцю і хоче спільності усього, що існує пережити, як щось єдине і повне доцільності. Засновки космічної релігійності знаходимо і на перших ступенях розвитку наприклад у деяких псалмах Давида та в деяких пророків. Бгато сильніший нахил до космічної релігійності є в буддизмі, а лям ми познайомилися головню, завдяки чудовим творам Шопенгауера.

Релігійні гени всіх акцій визначалися такою космічною релігійністю, яка не знає ніяких догм ні Бога на подобу людини. Тому не може існувати церква, якої головний зміст науки опирається би на космічній релігійності. З цього виходить, що саме між еретиками всіх часів виходило людей, які були одуховлені цією найвищою релігійністю і своїм сучасникам часто віддавали атеїстами, а часто також і святими і та-

ком Гундертом, Михайлом Голованцем, Марією Федорів, Петром Кінашом та іншими. Під час виборів до сенату коло години в нечотирьох згоріло ціле об'єкта в Седлиській, тобто сусідній громаді, власність начальника тоїж громади Гека. Приїждь Гека, Михайло Шусткевич, київ підозріття про підпал на найсвідоміших селян Молодих і Седлиській, внаслідок чого постерував поліції з Отиїї переїї ревизію в доміїї читальні та кооперативі в Молодих, а опісля в домі Стефана Соловчука, Михайла Годованця, Палагії Кваснюк і Петра Кінаша. Через інтервенцію вище згаданого Шусткевича, уявлено опісля Дмитра Соловчука, Петра Кінаша, Палагії Кваснюк, Петра Кінаша, Пилипа Шинчука і Михайла Собчука та всіх сковадих відставлено до окружного суду у Станіславові, але в два дні опісля випущено всіх, як зовсім неввинно звинувачених.

Вечір у честь дир. Миколи Заячківського.

Львів, 15. грудня 1930.

Незвичайно симпатичне і зворушливе свято відбулося в неділю 14. ц. м. вечером в руханковій залі Сокола-Батька у Львові. Того вечора вдячне львівське українське соколицтво складало широкі подяку й поклон своєму заслуженому довголітньому голові — дир. Миколі Заячківському, з приводу 60-ліття його уродин.

Свято розпочав добре обдуману промовою член Старшини Сокола-Батька, радн. А. Будзинівський, що подав яскравий перегляд історії централі українського соколицького руху в Галичині і змалював ролі та непересічні заслуги дир. Миколи Заячківського для Сокола-Батька. Окремий привіт від усіх управляючих членів Сокола зложив п. Відстоцький, підносячи вагу руханки для морального й фізичного здоров'я нації. Позатим був ще зворушливий привіт-декламація маленької дитини, члена соколицького доросту, дуже вдатні виступи хору „Сурма“ під управою п. Івана Охримовича і відчитання привітів (м. ін. від Лугової Організації, від проф. Боберського з Канади і т. д.).

У відповідь на всі ті привіти промовив зворушливий до глибини Ювілят, заявляючи скромно, що праця в Соколі і її успіхи — це заслуга цілої Старшини і всіх активних членів, а не тільки його одного. Після того дир. Заячківський торкнувся ширше справи викупна українського городу (з пригожих на це парцель викуплено досі 14/20, себто понад дві третини землі). Справа ця сильно абсорбувала всю енергію Старшини, тому тепер треба буде звернути більшу увагу й на роботу, яку чи то занедбано, чи відложено з розумом на більше догідний момент. Сердечною подякою аранжером, упорядникам і всім часникам свята закінчив Ювілят свою гарну промову, після чого хор „Сурма“ відспівав бадьоре „Вставайте, Соколи!“

ОСТАННІ ВІСТІ

МАРШАЛ ПІЛСУДСЬКИЙ ВИЇХАВ НА МАДЕЙРУ.

В понеділок 15. грудня ц. р. виїхав марш. Пілсудський вечером в год. 7.20 до Відня, звідки піде на Мадейру або на острів Пункаль.

Марш. Пілсудський виїхав на Мадейру в цілях кураційних і тому задержиться там біля 6 тижнів. Під час повороту до Польщі відвідає одну зі столиць західних держав у важній політичній місії.

З марш. Пілсудським виїхало теж кілька осіб з його найближчого службового оточення.

Перед відїздом марш. Пілсудського прощали на залізничній двірці прем'єр Славек з членами уряду, дипломатичний корпус під проводом амбасадора Франції Ляроша та генерали з ген. Сосновським і Фабриком. З марш. Пілсудським поїхав теж прибічний лікар полк. д-р Войничський.

ПЕРЕД БУРХЛИВИМ ЗАСІДАННЯМ СОЙМУ.

Нинішнє засідання сойму буде доволі цікаве і ріжноманітне. Невиключене, що дійде навіть до авантюри між ББ та опозицією, бо на денному порядку дуже дражлива справа для опозиції, а саме в'язнення послів у Бересті. Внесок ендеків у цій справі узагаднювати буде сам декан Адвокатської Ради у Варшаві пос. Новодворський, який є оборонцем одного з б. в'язнів у Бересті. Зновж наглий внесок ППС щоб випустити негайно на волю арештованих послів, що дотепер сидять ще в тюрмі, реферуватиме пос. Недзятковський з ППС. Крім того послі з ППС задумують нині зголосити свій новий наглий внесок у справі в'язнених послів у Бересті, який обійматиме кількадесят сторін друку та виявить нові факти поведіння адміністрації з послами в Бересті та їх особисті переживання.

На засіданні сойму, яке починається у вівторок 16. ц. м. в год. 11 передполуднем попередить перше читання бюджетового прелімінаря на рік 1931-32 експозе мін. скарбу Матушевського. Тому не відомо, чи внесок ендеків у справі Берестя будуть розглядати.

ПОЛЬЩА ЗНОВ ПОЗИЧАЄ.

З Варшави сповіщають, що польський уряд веде переговори із великим американським банком концерном, щоби дістати 75 мільонів доларів позички. У переговорах посередничить Девей і амбасадор Зєдинених Держав у Варшаві Стетсон. Позичку мали б жити на розбудову економічного життя держави.

ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ В БЕРЛІНІ.

В неділю 14. грудня ц. р. приїхало до Берліна чотирьох польських делегатів, які будуть переговорювати з литовськими делегатами в справі налагодження комунікації між обома державами і обговорять випадки, які зайшли на польсько-литовській границі.

В понеділок, 15. грудня ц. р. предсідник Шумляковський зложив візиту провідникові литовської делегації, лит. послові в Берліні Шидзікаваскові, який опісля ревізитував предс. Шумляковського в польським посольстві. Перше пленарне засідання обох делегацій відбулося в понеділок пополудні в литовським посольстві.

ЕМІГРАЦІЯ ДО БРАЗИЛІЇ ПРИПИНЕНА.

Бразильський уряд порішив припинити еміграцію до Бразилії з днем 1. січня 1931 р. Емігрувати зможуть до Бразилії ще ті емігранти, що підписали перед ним речницем умову праці.

Тому зрозуміле, що різні церкви здавна давна поборювали науку та переслідували її представників. Але з другого боку тверджу, що космічна релігійність була найсильнішим і найшляхотнішим товчком наукових дослідів. Тільки той, хто може змірити безмежні зусилля, передусім відданість, без якої переможна творча думка не могла б існувати, тільки той може злибити силу почування, з якого виростає така наукова праця, не звернена безпосередньо на практичне життя. Яка глибока віра в розумність будови світа, і яка туга за зрозумінням хочби дрібного відблеску цього розуму, об'явленого в світі, мусіла жити в Кеплера! Нютона, коли вони присвятили багато літ самотньої праці пізнанню тайни небес і небесної механіки!

Хто знає наукові досліді головню з їхніх практичних вислідів, той дуже легко дійде до зовсім неповного погляду про духовий стан тих людей, які оточені святими сучасниками, вказували шлях одному тільки розсінням по всіх краях землі та всіх віках.

Тільки той, хто віддав своє життя для подібної мети, має ясне поняття про те, що жило в душі тих людей і додавало їм сили, щоби залишитися вірним своїй меті, без огляду на невдачі. Таку силу додає людині космічна релігійність. Один із наших сучасників сказав не без правди, що поважні дослідники є в нинішній добі, пропінанні назагал матеріалізмом, єдині глибоко релігійні люди.

Переклад О. Бабія.

КРИВАВІ БОЇ В ЕСПАНІЇ.

З Еспанії надходять вістки, що в місті Сан Себастьян повстанці вдерлися до будинку губернатора, вбили двох поліцаїв і знищили цілу об'єкта. Частина повстанців боронила входу до будинку перед робітниками. Поліція пустила в погоню за повстанцями. Кількох з них убито та поранено.

Дотепер арештовано багато осіб. Склепи та каварні в містах Сан Себастьян і Руні позамикано. Телефонічна і телеграфічна комунікація перервана, бо повстанці понижили апарати в цілому місті Сан Себастьян.

ЗАСТРЯГЛИ ПОЇЗДИ.

Через снігову завірю застрягли в снігах такі поїзди: між Сокалем і Ковлем під Зборовом. Здобуновом. Так само між Золочевом і Тернополем комунікація утруднена.

САМОВБИВСТВО ПОЛІЦІЙНОГО АГЕНТА.

У Львові при вул. Францішканській ч. 7. опівночі застрілявся в ліжку поліцейний агент К. Бандровський. Стріляючи, він ранив і свою жінку Ванду. Причиною — нервовий розстрій.

НАГЛА СМЕРТЬ ХЕМІКА.

З Грацу надійшла сумна вістка, що тут помер в 61. році життя професор хемії д-р Ф. Прегль, лярврат Нобля. Проф. Прегль заслужився для науки дослідями з ділянки мікрохемії.

СМЕРТЬ У ВАННІ.

Ганя Блюменкранц, 36-літня жінка купця замешкала у Львові при вул. Рутівського, купаючись у гарячій воді у ванні свого помешкання, від горячої втрата притомності і втопилася. Чоловік витягнув з води трупа.

Біржа.

Збіжжя.

Пшениця двірська 23.25—23.75, пшениця селянська 21.50—22.00, жито галицьке 16.75—17.00, ячмінь галицький броварський 18.00—18.50, ячмінь на мліво 15.00—15.50, ячмінь пастівний 00.00—00.00, овес галицький 17.50—18.00, кукурудза румунська 22.00—23.00, баробля промислова 0.00—0.00, фасоль біла 31.00—35.00, фасоль колірова 00.00—00.00, фасоль краса 20.00—30.00, горох пів-Вікторія 24.50—26.50, горох півний 18.00—20.00, бобів 23.00—24.00, мішанка паст. а зерні 00.00—00.00, вика 20.50—21.50, сіно солодке краєве прасоване 7.00—7.00, соломка прасована 4.50—5.00, гречка 24.50—25.50, льон 31.00—35.00, дубів сінній 00.00—00.00, ріпак 45.25—46.25, грисів кукурудзаний 00.00—00.00, мука кукурудзяна 00.00—00.00, отруби житні 9.75—10.25, отруби пшеничні 11.00—11.50, крупя гречані 46.00—48.00, пшоно 00.00—00.00, крупя ляміні 00.00—00.00, пенцак 00.00—00.00, просо краєве 00.00—00.00, накухи ляміні 26.00—27.00, мак сінній 95.00—105.00, мак сінній 00.00—00.00, конюшина червона 180.00—900.00.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У КРАКОВІ.

Ювілейне свято Богдана Лепкого.

Дня 23. XI. українські культурно-освітні товариства у Кракові виявили своє громадянство, проф. Б. Лепкому, вдячність і поклон з нагоди його 35-літньої літературної діяльності. Місцеве українське громадянство горді на те, що серед нього живе автор „Мазепи“ і що воно могло привітати поета гарним концертом перед іншими містами наших західних земель.

Ювілейне свято відбулося в залі „Просвіти“. Сцену вирашував портрет поета, роботи талановитого студента школи мистецтв Андрія Лепкого. В програму академії входили такі точки: 1) О. Бабія: „Казка“ — вірш присвячений Б. Лепкому, що його виголосила п. О. Шипайлівна; 2) Привіт від громадянства, українців-професорів краківського університету і студентства; 3) З лірики Ювілята — декламація Ю. Геніка-Березовського; 4) Федькович-Нижанковський: „З о-кружків“ — мужеський хор; 5) Реферат — д-р В. Безушко; 6) З воєнних поем Ювілята — рецитация п. М. Ясеницької; 7) Вязанка стрілецьких пісень — мужеський хор; 8) „Два голоси“ й „Не хилайте вниз прапора“ — виголосив п. Ю. Генік-Березовський.

Прольог п. Шипайлівної був першим сильним акордом, а її інтелігентна інтерпретация надала віршів Бабія багато краси й сили. Опісля явилися на сцені представники громадянства враз із хором. Іменем українських культурно-освітніх установ промовив радник п. О. Добрянський, підчеркуючи заслуги Ювілята в житті наших місцевих товариств і зложив йому ширі побажання в дальній успішній праці на ниві рідного письменства. Як відпоручник українців-професорів краківського університету заарав слово проф. д-р І. Зілинський, сердечно вітаючи Ювілята в дні його свята. Вітак п. О. Нічай висказав іменем „Студентської Громади“ подяку проф. Б. Лепкому за духовий провід, а від дітей кружка „Рідної Школи“ склала побажання І. Марківна, після чого хор відспівав „Многаа літа“.

кого погляду такі одиниці, як Демокрит, Франц іс Ассісі та Спіноза є собі дуже близькі.

Як може космічну релігійність передавати одна людина другій, коли вона не може вести до жадного оформленого поняття Бога та до жадної теології? Мені здається, що найважливіша ролія мистецтва й науки, у тому, щоби збудити й оживити це почування серед тих, що можуть його прийняти.

Так приходимо до взаємини науки до релігії, що є зовсім інакше від усіх інших взаємин. Як виказує історичний досвід, ми є схильні вважати науку і релігію за непримирних антагоністів, а це є легко зрозумілим причини. Хто перенятій п. інновом закономірністю всього, що діється, для цього ідея якоїсь істоти, що вдирається в хід світових явищ, цілком неможлива, особливо годі, коли гіпотезу причинности дійсно трактується поважно. Релігія страху в такої людини неможлива так само, як і релігія соціальна чи моральна. Бога, який нагороджує і карає, така особа вже тому не в силі собі уявити, що людина поступає згідно з внутрішньою і зовнішньою закономірною konieczністю, не могла б її становити Бога бути відповідальною за свої виконані рухи, як неживий предмет. Саме тому науці робили закид, що вона підкопує мораль, але це не було справедливо. Етична поведінка людей будеться на співчутті, а виконання та суспільне життя не вимагають релігійних основ.

Свідчено бачи сумно про людей, якби їх треба тримати ланцюгами страху перед карою і навією на нагороду після смерті.

Решити її пп. Ю. Геліка й М. Ясеницької зробили на присутніх сильне враження, особливо останній виступ п. Геліка привадила аудиторію дуже оплесків. Так само хор достроївся гідно до грати свята, виконуючи під орудою п. Заринського обі точки справді по мистецьки. У великій мірі причинився до цього баритоновий сольоспів п. Я. Геліка, його голос ставився дійсно могутньою хвилю по салі.

Др В. Безушко змалював у своєму відчиті дуже інтересно літературну діяльність В. Лепкого, виявляючи всі основні чинники, як розвивався великий талант нашого письменника. Під час промови до присутніх сам Ювілят, дякуючи за привіт і побажання і вклавши, що як досі, так і далі він буде служити українській літературі. Академія закінчилася відспіванням національного гімну.

Маємо надію, що за добрим приміром Кракова підуть інші міста Галицької Землі, вискакуючи також свою вдалість і привіт великому поетові.

Догор.

Що буде з „русизмом“ — послон о. Яворським?

Як відомо, греко-католицький єпископат рішив був на спільній конференції не дозволити нашим священикам кандидувати на посади, наслідком чого відпали навіть ті кандидатури, які вже отримали були дозвіл духовних властей. Очевидно, що ця заборона відносилася також і до о. Осипа Яворського, пароха з Ляшків, який фігурував на листі ББ. Однак о. Яворський не пішов слідами інших священиків та не скорився постанові своїх властей, лише змінив рекурс до Риму. Як довідаємось, Ватикан прилучився до рішення нашого єпископату й не взяв під увагу рекурсу о. Яворського, який у міжчасі став уже послон: одним із двох „русинів“ у польському соймі (другим є Миколай Бачинський). Тепер не відомо, чи о. Яворський схоче процесуватися з Ватиканом (перед якою інстанцією?), чи таки опам'ятається і зречеться почесної і відповідальної ролі заступництва „народу русинів“. Очевидно, що всім не-русинам послання чи непослушання о. Яворського є річчю високо байдужою.

НОВА УКРАЇНЬСЬКА УСТАНОВА.

Українське Товариство Прихильників Мистецтва у Львові.

Старанням ініціативного гуртка людей, яких лежить на серці справа розвитку нашої національної культури, започаткує своє існування „Українське Товариство Прихильників Мистецтва“ у Львові. Ініціативний гурток для створення цього товариства скликав у цій справі кілька разів, на яких переведено підготовчу працю, устатковано статут і т. д. Цей статут вислано до городського староства для затвердження і дня 24. мерська львівське городське староство прислало на руки Амбровія Березовського офіційний лист на заснування такого товариства.

У проекті статуту читаємо між іншим: Метою товариства є допомогти всесторонньому розвитку українського мистецтва, головни малювання, різьбярства, пласкорізьби і підносити культурний рівень своїх членів на полі мистецтва. Щоб досягнути своєї цілі, товариство буде: видавати й розповсюджувати твори українського мистецтва, засновувати й удержувати школи, курси і збірні лекції, підпомагати незможних і талановитих учнів мистецьких шкіл, закладати бібліотеки і читальні для пізнання й розповсюдження джерел і творів мистецької продукції, закладати архіви, музеї і виласичальні, удержувати санаторії, приюту і вакаційні оселі для мистців і учнів мистецьких шкіл, уділювати творцям українського мистецтва і учням позички й допомоги, видавати ілюстровані журнали і т. д. Товариство складатиметься із членів звичайних, почесних і членів добродіїв.

У найближчих днях ініціативний комітет скликає перші загальні збори цього товариства. До часу скликання тих зборів і вибору постійної управи чи виділу товариства всі справи покладе на ініціативний комітет, до якого належать між іншими: Пресов. єпископ Будка, о. митрополит Базюк, мalar Олександр Новаківський, п. Амбровій Березовський, п. Дарія Старосольська, Олена Вергановська, др В. Старосольський, п. Олена Гомзюнова, др Іван Голубовський, др В. Ривко, др О. Бабін, інж. Осип Васута, інж. В. Рижевський і В. Стасів.

Як бачимо із уривків статуту, „Українське Товариство Прихильників Мистецтва“ ставитиме дуже широкі завдання та заслугове на увагу і прихильність українського громадянства. Цей і місце перших загальних зборів товариства будуть оголошені в пресі.

Член Ініціативного Комітету.

Перед Різдвом у СРСР.

Рига. А. Т. Е. У зв'язку з недалекими різдвиними святами союз воюючих безбожників почав велику антирелігійну акцію. До прелатів Ц. І. К. внесено прохот скасування 115 церков. Назва „Червоний Хрест“ буде амінена кохун. Ідеологія! В Москві змобілізовано 100 професорів для антирелігійних виступів. В театрах приготувалися реалі, які осмілюють релігійні, різдвині церемонії. У київській Червоній Лаврі на Різдво відбудеться антирелігійний карнавал, на якому всі гроби із мовами святих будуть відчинені.

НА СВ. МИКОЛАЯ

купити відповідний дарунок найдешевше в Дрогерії ШТАВБЕРА, Львів, Коперника 14. 1007 (напроти Кіна „Коперник“).

НОВИНКИ

— Телеф. 2-11. Піскова 22 „Власна Хата“ Фотограф Лев Янушевич.

— Отворення читальні „Союзу Українок“. Пригадується, що у вівторок 16. ч. м. буде відчинена читальня „Союзу Українок“ у Львові у власній домішці при вул. Підвалля 7, І. пов. Читальня буде отворена що вівторка, четверга і суботи від год. 6—8 веч. Вступ вільний для членів і запроваджених ними гостей.

— Милій гість у редакції „Діла“. Прочитавши цей заголовок, Ви, читачі, подумайте собі: „Певно до „Діла“ загостив якийсь визначний англійський чи американський журналіст, або „будучий гетьман України“ сотник Макогін, або бодай б. посол, який шойно вернув з Берестя. Ні, Дорогі Читачі, в „Ділі“ сьогодні був зовсім інший гість! Було це так: Зараз після Андрієвського вечора і комплету курсу танців п. Витницького й п. Тамари Панченко, наш редактор „Новинки“, ще заспаний, увійшов до редакції, станув біля стола і крикнув: „Чи це мені сниться?“ Протер очі і приглядався: на його столі прохажувався згаслий травневий хрест поважно, втомленою ходою, опустивши голову вниз, так, начеб також вернув із Андрієвського вечора. Кілька теплих і соняшних днів з початком тижня вивабдили хреста із землі на поверхню, а одна з панночок з нашої експедиції привела, а радше принесла цього милого гостя до нашої кімнати. І ось тепер він сидить собі перед нашим новинарцем, легесенько ворухить вусиками, наче щось мотає на них, часом пробіє розпростерти крильця і підлетіти, але це йому не вдається і він зрезигновано спускає голову вниз і спокійно розглядаючись по редакції, певно міркує собі: „Я заблукав до вас у грудні мабуть тому, що моя доля трошки така, як ваша: і ви бажалиб уже бачити сонце і свободно летіти, але ви так, як і я, ще за слаби маєте крила, ще не прийшла для вас пора весни. І я і ви, здається, повинні терпеливо підждати, а не вибиратися до сонця тоді, як мороз і сніговіця можуть зморозити наші крила й убити нас!“

— Татарів окремою громадою. Розпорядком міністерства внутрішніх справ з дня 13. жовтня присілок Татарів виділено із громади Микудичин та створено із Татарова окрему громаду із самостійним громадським урядом. Цей розпорядок входить в життя від 1. квітня 1931. р.

— Як виробити американський паспорт? Люди вроджені в Сполучених Державах Півн. Америки, хочаби собі виробити американський паспорт, не повинні вносити писем, лише особисто явитися в консулаті (Варшава, вул. Школьна 2) з метрикою уродження і в товаристві батька, або правних опікунів, які повинні мати при собі „довід особисті“. Крім цього особи вроджені в Північній Америці мають вказатися поспідкою з громади, що прийхавши з Північної Америки зголошися в громаді. Вказане є, щоб емігранти перед відходом поінформувалися в бюрі Синдикату Еміграційного, щоб впевнитися, чи виїзд у Варшаву є конечний.

— Еміграція до Уругваю не є спинена. Уругвайський консулат у Варшаві вніс, що вичайши про спинення еміграції до Уругваю є безосновні. Консулат видає візи без яких перепон і обмежень. Емігранти без ріжничі професії можуть дістати еміграційні пашпорти до Уругваю під умовою, що поруч візи еміграційного уряду представлять грошей (найкраще предждати чек); скільки грошей (найкраще предждати чек); скільки грошей (найкраще предждати чек); самітні на суму 150 доларів, а родина на 300 доларів. Гроші ці емігранти мусять мати крім грошей потрібних на куплення корабельної картки. У всіх справах треба звертатися до Синдикату Еміграційного у Львові (тріє вулиць Вишневецьких і Листопада).

— Самовбивство урядовця. В Білостоці військовий референт тамошнього староства Зеневич стріляв собі у бюрі з револьвера в уста і за пару хвилин помер в дорозі до ліжничі. Причиною самовбивства був нервовий розстрій.

— Самовбивство баронової. У Парижі застрілялась відома коліс красуня, баронова Гею-Оковінська. Вона родилась 1885 р. в Загребі, була заміжною з князем Манді, а по його смерті попала в нужду, хорувала, втратила красу і дійшовши до краю розчарування, скінчила життя самовбивством.

— Новий твір Кавтського. Відомий теоретик соціалізму Кавтський видав новий твір п. з „Більшовизм у світі вулиці“. Твір вийшов уже в кількох перекладах, між іншим у російському із вступним словом меншевицького діяча Дана. Кавтський займає проти більшовизму крайнє вороже становище і доказує, що нарід може позбутися більшовицької тиранії тільки шляхом революції. Натомість Дан твердить, що анти-більшовицька революція доведла б до бонапартизму, тому тільки шляхом еволюційного переродження більшовизму можна дійти до демократії. На думку Кавтського більшовизм не є жадним соціалістичним рухом, жадною революцією, але справжньою реакцією і поворотом до тиранії. Комуністична партія стала упривілюваною класою, „шляхтою“, яка змінила все населення в рабів. Колективізація введена насильно є одним насміхом над марксизмом і демократією. Більшовизм мусить упасти, як тільки селянство матиме мінімальну можливість виявити свою волю.

— Смерть англійського письменника. Англійська преса подає, що в Лондоні помер у 79. році життя визначний письменник Б. Кеннеді. Він був ірландцем із походження.

— Нагорода Гонкурів. Сьогорічну нагороду братів Гонкурів дістав французький письменник Анрі Фуконіє. Між контркандидатами був також Прево.

— Латинка для китайців. Академія Наук у Ленінграді вибрала спеціальну комісію для введення латинської азбуки замість китайської на теренах китайських меншин СРСР. Більшовики мають надію, що це прискорить введення латинки і в самім Китаю та прискорить комуністичну революцію.

— Пробудження весни. Учень VI. кл. в Мінхені Морх любився в 14-літній гімназистотці і ця любов нажалась не була без наслідків. Гімназист опинившись у прикрій ситуації, штовхнув свою молоденьку любовницю до ставу і втопив її, щоб затерти слід своєї любови. Його арештовали і він зі страху перед карою, повісився в тюрмі.

ПАНИ! НА СВ. МИКОЛАЯ, НА ЯЛИНКУ

найкращі
найдовшеші
і найпрактичніші
ДАРУНКИ
купте у фірмі!

„ТРИКОТ“ Львів, Галицька 21-
Великий вибір, сукерів, білля, рукавичок, дитя-
1077 — чого вбрання. — 2—

Дописи.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА. (Свято Просвіти не селат. — Дієна згадка в Лощеві. — Ставлять стражаків. — Повітова кооперативна нагада. — Сільськогосподарський курс в Романівці). В день Просвіти (8-го грудня) відсвятковано у нас свято Просвіти скромо, відповідно до теперішніх обставин. Святкування обмежувалося з поличности до босодужень за померших членів Просвіти. При цій нагоді збирало на зар Просвіти і так у Глешаві святкували всі громадяни обох обрідів свято Просвіти. В поведінку раис відслужив місцевий парох о. Дердич торжественну Службу Богу за померших членів місцевої читальні „Просвіти“ і за добрий розвиток просвітнього життя, при чому виголосив промову про значіння просвіти для народу. — Знові приходить заговтувати сумний факт злочинів деяких людей по наших селах. Ось в Глешаві вночі з 7-го на 8-го грудня якісь тиї поставили перед українською читальнею боввана і пілпаса, що це — мовляв — Тарас Шевченко. Підвничок темних духів виникав оправдане обурення серед усього населення села. — Дня 6-го грудня ц. р. в селі Лощеві авайшов Петро Ганчар в часі молочення збіка в снопах карбів таського тлау. Кріє був зазлалований однокудею. Ганчар негайно доловив це на постеруку і просив команданта місцевого постеруку, щоб прийшов і забрав собі цю тлаулицю. Зрештою командант не хотів піти, та огодом надузав і пішов з громадським поліцеєм і двох карбів.

